

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyně Mgr. Jarmilou Úředníčkovou v právní věci

žalobců: a) V.T.
b) nezletilý M. T.
c) nezletilá Y. T.
d) nezletilý D. D.
žalobci b), c) a d) zastoupeni zákonnou zástupkyní žalobkyní a),
všichni státní příslušnost Ukrajina,

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**
sídlem 170 34 Praha 7, Nad Štolou 3

o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 2. 2023 č. j. OAM-1186-9/ZR-2023, č. j. OAM-1187-7/ZR-2023, č. j. OAM-1184-7/ZR-2023 a č. j. OAM-1185-7/ZR-2023, o oprávnění k pobytu na území za účelem dočasné ochrany

takto:

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2023 č. j. OAM-1186-9/ZR-2023, č. j. OAM-1187-7/ZR-2023, č. j. OAM-1184-7/ZR-2023 a č. j. OAM-1185-7/ZR-2023 **se zrušují** a věci se **vracejí** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobci se podanou žalobou domáhali přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2023 uvedených v záhlaví tohoto rozsudku, jimiž bylo podle § 5 odst. 7 zákona č. 65/2002 Sb., s odkazem na § 10 odst. 2 ve spojení s § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb., žalobcům odňato udělené oprávnění k pobytu na území za účelem dočasné ochrany, přičemž žalobkyni a) z důvodu, že zamlčela skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci a nezletilým žalobcům b) až d) z důvodu, že jejich zákonná zástupkyně jako žadatelka o poskytnutí dočasné ochrany uvedla nepravdivé údaje.
2. Žalobci namítali, že odnětí dočasné ochrany neodpovídá znění směrnice a prováděcímu rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. 3. 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 Směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále jen prováděcí rozhodnutí). Konstatovali, že prováděcí rozhodnutí zavedlo okamžitou dočasnou ochranu pro všechny kategorie osob uvedené v článku 2 odst. 1 a 2. Když se tedy dotčená osoba přihlásí příslušným orgánům, aby využila práv spojených s dočasnou ochranou nebo odpovídající ochranou, musí pouze prokázat svou státní příslušnost, status mezinárodní ochrany nebo rovnocenné ochrany, pobyt na Ukrajině nebo příp. rodinnou vazbu. Právo na dočasnou ochranu je okamžité. Aby se však zajistila řádná správa a registrace dotčené osoby, může členský stát rozhodnout, že je třeba splnit určité požadavky, jako je registrační formulář a předložení důkazů, jak je stanoveno v rozhodnutí Rady. Prokázání státní příslušnosti (nebo mezinárodní ochrany udělené na Ukrajině), pobytu na Ukrajině a případně rodinné vazby jsou dostatečné k okamžité registraci osoby k dočasné ochraně. Žalobci uvedli, že jsou tedy poživateli dočasné ochrany již na základě toho, že spadají do kategorie osob článku 2 odst. 1 prováděcího rozhodnutí Rady, jak vyplývá z článku 8 odst. 1 Směrnice. Směrnice o dočasné ochraně nezná jako důvod pro vyloučení nebo odebrání dočasné ochrany „podání žádosti o dočasnou ochranu v jiném členském státě“. Navíc oni splňují veškeré obecné podmínky pro udělení dočasné ochrany, díky čemuž tuto ochranu získali již poprvé (ačkoliv nevědomě a bez jejich souhlasu) ve Švédském království. Jsou občany Ukrajiny, kteří ke dni 24. 2. 2022 pobývali na území Ukrajiny a následně po tomto datu vycestovali z území Ukrajiny. Možnost požádat o dočasnou ochranu v jiném státě svědčí i právo cizince pobývat v zemi dle svého výběru, které je zakotveno např. v článku 16 preambule prováděcího rozhodnutí.
3. Dle žalobců podstatný pro jejich případ je článek 11 Směrnice vyjadřující závazek zpětného přijetí osob, které na jeho území požívají dočasnou ochranu. Tohoto závazku se ovšem členské státy skutečně zřekly a výslovně použití článku 11 Směrnice vyloučily. To je možné dovodit z článku 15 preambule prováděcího rozhodnutí, kterým se členské státy dohodly, že nebudou uplatňovat článek 11 Směrnice o dočasné ochraně. Jelikož se členské státy, resp. Česká republika, nedohodla s jiným státem na jakékoliv úpravě vyloučení článku 11, znamená to, že je sekundární pohyb, a tím i získání dočasné ochrany v jiném členském státě povolen a nemůže být vyloučen pouze na základě rozhodnutí jednoho členského státu v národní úpravě. Velmi konkrétně na uvedené situaci sekundárního pohybu a změnu pobytu reaguje Komise ve svém dokumentu Frequently asked questions received on the interpretation of the Temporary Protection Directive and Council Implementing Decision

2022/382, z něhož v žalobě citovali. Žalobci vyslovili názor, že občan Ukrajiny má možnost se přestěhovat z jednoho členského státu do jiného, pouze musí být držitelem dočasné ochrany vždy v jednom státu. Dle žalobců státy skutečně aplikují možnost přemístění do jiných států na základě výkladu orgánů EU a Temporary Protection Platform slouží ke sledování toho, kdo a kde získal dočasnou ochranu, aby v případě udělení dočasné ochrany mohl nový stát udělující dočasnou ochranu informovat stát, který posledně udělil dočasnou ochranu, že se tak stalo, aby neexistovaly v jeden moment dva státy, které poskytují dočasnou ochranu. Tzn., aby byl předchozí záznam o udělení dočasné ochrany vymazán, resp. dočasná ochrana byla zrušena. Neslouží ovšem k tomu, aby stát měl přehled o tom, komu nemůže dočasnou ochranu již udělit. To souvisí také s článkem 26 odst. 4 Směrnice. Získání dočasné ochrany v dalším členském státě se tedy promítne do společné databáze osob požívajících dočasnou ochranu, což znamená pro první členský stát zproštění povinnosti pro tohoto cizince poskytovat mu veškerá práva v souladu s touto směrnicí. V daných souvislostech žalobci dále odkázali na internetové stránky Evropské komise, která obsahuje otázky a odpovědi týkající se dočasné ochrany. Odkázali rovněž na příslušné webové stránky rumunských orgánů.

4. Žalobci namítali, že česká právní úprava nezohledňuje individuální okolnosti jejich případu (to, z jaké části Ukrajiny pocházejí, čím si prošli, zdravotní stav žalobkyně a) a celou zmatečnost dané situace). Rozhodně nebylo cílem rodiny žalobců „obcházet“ české státní orgány nebo zatajovat informace při podání žádosti o dočasnou ochranu.
5. Žalobci žalovanému dále vytkli, že nezohlednil nejlepší zájem nezletilých žalobců b) až d), ačkoliv měl tuto povinnost plynoucí z článku 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte při každé rozhodovací činnosti. Konstatovali, že při nuceném odjezdu do Švédského království mohou pouze polemizovat o psychickém stavu tří nezletilých dětí, které během posledního roku přežily válku v zemi původu, přestěhovaly se do jiné země a po několika měsících by opět čelily životní nejistotě. Nutnost zohlednění nejlepšího zájmu dětí zmiňují také operační pokyny: „veškerá rozhodnutí nebo opatření, která mají být přijata ve vztahu k dětem, musí být založena na zásadě zájmu dítěte jakožto prvořadém hledisku“. Operační pokyny současně uvádějí, že „náležitá pozornost by měla být věnována také zvláštním potřebám zranitelných osob a dětí, zejména nezletilých osob bez doprovodu a sirotek, na základě zásady zájmu dítěte. Je třeba dětem zajistit plnou ochranu a rychlý přístup ke specifickým právům (vzdělávání, zdravotní péče, včetně preventivní péče a péče o duševní zdraví a psychosociální pomoc), jakož i veškeré nezbytné podpůrné služby k zajištění zájmu a blaha dítěte pro všechny děti prchající z ukrajinského konfliktu. Stanovisko dětí musí být vyslyšeno a zohledněno v souladu s jejich věkem a stupněm vyspělosti. Měla by být zajištěna integrovaná reakce v oblasti ochrany dětí ve spolupráci s příslušnými orgány a s jejich koordinací.
6. Žalobci dále uvedli, že po napadení Ukrajiny Ruskou federací 24. 2. 2022 se velmi obávali o svoje zdraví a život, především o nezletilé děti, a proto se rozhodli Ukrajinu opustit. Evakuačním autobusem byli na počátku dubna převezeni do polského města Přemyšl, kde strávili 1 den. Poté jim bylo sděleno, že je převezou do Švédského království, kde budou ubytováni u místní rodiny. Převezeni však byli na migrační úřad (bez tlumočníka a bez znalosti jazyka), kde sdělili své údaje z pasu a byli vyfotografováni. Ubytovaní jim bylo poskytnuto na 5 dní v prostorách uvedeného úřadu. Následně byli na dalších 5 dní přesunuti na hostel. Dále jim bylo řečeno, že je přesunou o dalších 600 km, což žalobkyně a) odmítla, jelikož neměla po celou dobu pobytu přístup k inzulinu, který je pro ni životně důležitý a

vlastní zásoby jí docházely. Žalobkyni a) bylo řečeno, že v případě, že tuto nabídku odmítá a podmínky jí nevyhovují, může zemi opustit. Žalobci tudíž strávili ve Švédsku pouhých 10 dnů. Odjeli především z obavy, že žalobkyně a) nebude mít přístup k inzulinu a v ČR se nacházela její tchýně, která zde dlouhodobě pracovala. Při žádosti o dočasnou ochranu v ČR žalobkyně a) sdělila, že pobývala 10 dnů ve Švédsku. Bylo jí však řečeno, že na legalizaci pobytu, resp. dočasnou ochranu to vliv nemá. Pro ni neznalou práva, která utíkala od válečného konfliktu se třemi nezletilými dětmi, byla tato situace od kompetentních orgánů ČR dostatečnou, nehledě na to, že nevěděla o existenci dočasné ochrany ve Švédsku. Žalobci uzavřeli, že rozhodnutí o odebrání dočasné ochrany je nezákonné a trpí podstatnými vadami.

7. Žalovaný v písemném vyjádření navrhl zamítnutí žaloby. Konstatoval, že do tiskopisu žádosti o dočasnou ochranu ze dne 16.4.2022 žalobci výslovně uvedli, že nikdy nepožádali o udělení dočasné ochrany v jiném členském státě EU, natož aby ji tamtéž získali. Tato jejich prohlášení se však následně ukázala jako nepravdivá, neboť žalovaný později v rámci nastavené výměny informací mezi členskými státy EU stran držitelů dočasné ochrany zjistil, že toto prohlášení žalobkyně v žádosti o udělení dočasné ochrany nebylo pravdivé. O dočasnou ochranu totiž žalobci požádali ve Švédsku, kde jim byla dočasná ochrana dne 11.4.2022 udělena. Dočasné ochrany podle informací z této platformy ve Švédsku žalobci stále požívají, neboť tyto záznamy v této platformě stále ještě figurují. Jak již žalovaný uvedl v napadených rozhodnutích, Platforma pro výměnu informací o žadatelích a držitelích dočasné ochrany mezi členskými státy, tedy takzvaná „Temporary Protection Platform“, pro niž se používá zkratka „TPD“, vznikla na základě čl. 10 a čl. 27 Směrnice Rady č. 2001/55/ES ze dne 20. července 2001, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími. Směrnice ve zmíněných ustanoveních předpokládá, že členské státy za účelem účinné aplikace prováděcího rozhodnutí Rady EU podle článku 5 této směrnice [v současnosti výše zmíněné rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382] povedou evidenci žadatelů a držitelů dočasné ochrany, a že si tyto informace budou mezi sebou vyměňovat. Popsanou výměnu informací mezi členskými státy EU předpokládá též zákon č. 65/2022 Sb. ve svém § 5 odst. 6 a v § 6 odst. 4.
8. Žalobci sami připouštějí, že byli ve Švédsku v rozhodném období a sdělovali Švédskému migračnímu úřadu údaje z pasu a byli vyfotografováni. Je nesporné, že dne 11.4.2022 jim byla udělena dočasná ochrana ve Švédsku, tedy do tiskopisu žádosti o udělení dočasné ochrany v ČR uváděli naprosto nepravdivé informace. K naplnění důvodu pro odnětí dočasné ochrany uvedeného v § 9 odst. 2 písm. b) zákona o dočasné ochraně dojde už tím, že cizinec jako žadatel u udělení dočasné ochrany uvede do tiskopisu své žádosti nepravdivé údaje. Žalobkyně do tiskopisu žádosti výslovně uvedla, že o udělení dočasné ochrany v jiném členském státě nepožádala, a to zaškrtnutím políčka s možností „NE“ a následkem toho ani nikterak nerozvedla okolnosti získání dočasné ochrany ve Švédsku, jak je v tiskopisu žádosti požadováno. Pouze v důsledku takto nepravdivě uvedené informace, žalovaný nevyhodnotil žádost žalobkyně o udělení dočasné ochrany jako nepřijatelnou ve smyslu § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. Žalovaný si dovoluje podotknout, že platforma pro výměnu informací mezi členskými státy: „TPD“ začala fungovat postupně až od 15.7.2022 a Švédsko logicky do ní začalo vkládat data až posléze, tedy žalovaný neměl při vyhodnocení žádosti o dočasnou ochranu žalobců jinou možnost, než důvěřovat jejím prohlášením v tiskopisech

žádosti, které se však tedy později ukázalo nepravdivým. Co se týká tvrzení žalobkyně paní T. V. o tom, že na KACPU v Ostravě sdělila, že pobývala 10 dní ve Švédsku a že jí bylo řečeno, že na legalizaci pobytu (resp. dočasnou ochranu) to vliv nemá, pak proti takovému tvrzení se žalovaný ohrazuje, že kdyby tomu tak bylo, pak by se tato informace objevila ve formuláři žádosti a taková žádost by byla nepřijatelná.

9. Žalovaný z obsahu žaloby nabyl dojmu, že žalobci ani tak nenamítají, že by žalovaný v jejich případě postupoval v rozporu se zákonem o dočasné ochraně či zákonem č. 65/2022 Sb., ale má za to, že tento zákon, respektive postup správního orgánu, byl v rozporu s právem Unie, konkrétně pak se směrnicí č. 2001/55/ES. Nezákonnost postupu žalovaného je tedy paradoxně spatřována v tom, že žalovaný postupoval podle zákona o dočasné ochraně, ovšem tento je podle názoru žalobce v rozporu s právem EU.
10. Žalovaný má za to, že se žalobci ve své argumentaci mylí, směrnice č. 2001/55/ES totiž vůbec nepředpokládá, že by osoba, které byl přiznán status osoby požívající dočasně ochrany v jednom členském státě, mohla tentýž status získat i v jiném členském státě. Jestliže je totiž cizinec držitelem dočasně ochrany v jiném členském státě, nemůže logicky na něj být pohlíženo jako na osobu vysídlenou, ale musí být na něj pohlíženo jako na osobu usazenou v jiném členském státě, ze kterého také přichází. Toto je nejspíše též leitmotivem existence ustanovení čl. 11 směrnice č. 2001/55/ES, který upravuje povinnost členského státu, který držiteli dočasně ochrany toto postavení přiznal, jej převzít zpět na své území, pokud se na území jiného členského státu nachází neoprávněně. Je pravdou, že se členské státy při přijetí prováděcího rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382 dohodly, že nebudou aplikovat článek 11 směrnice č. 2001/55/ES, to však neznamená nic než to, že držitel dočasně ochrany, který by neoprávněně pobýval na území jiného členského státu, nebude tímto členským státem přemísťován do členského státu, který mu povolení k pobytu za účelem dočasně ochrany vydal. Nic víc, nic méně. Základní princip však zůstává stejný, postavení osoby požívající dočasně ochrany může cizinec mít pouze v jednom členském státě EU a tamtéž požívat práva pobytu a dalších práv či výhod zakotvených ve směrnici č. 2001/55/ES.
11. Ostatně toto též potvrdil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 12.10.2022, č.j. 2 Azs 178/2022 - 46, když uvedl: „Ze směrnice 2001/55/ES plyne, že dočasnou ochranu lze získat pouze v jednom členském státě (srov. čl. 11 směrnice 2001/55/ES o převzetí osoby požívající dočasně ochrany). Městský soud správně uvedl, že ochrana základních práv stěžovatelů je zajištěna v celoevropském kontextu, přičemž není jejich právem žádat o ochranu výhradně v České republice. Stěžovatelům byla dočasná ochrana poskytnuta na základě žádostí podaných ve Španělsku. Tyto žádosti předcházely žádostem stěžovatelů o dočasnou ochranu v České republice. Bylo přitom plně na jejich rozhodnutí, v jaké zemi o dočasnou ochranu požádají. Po udělení dočasně ochrany však stěžovatelé nemohou libovolně měnit členský stát, v němž jim byla dočasná ochrana udělena, ani nemohou žádat o dočasnou ochranu v dalších členských státech (srov. bod 22 odůvodnění napadeného usnesení)“.
12. Směrnice č. 2001/55/ES sama, ačkoliv tento základní princip z jejích ustanovení vyplývá, nikterak neřeší, jak by měly členské státy naložit s žádostí o poskytnutí dočasně ochrany, pokud takové osobě již dočasná ochrana byla udělena v jiném členském státě. Tuto otázku tedy směrnice zjevně ponechává na vnitrostátním právu členských států. Není tedy nikterak v rozporu s ustanoveními směrnice č. 2001/55/ES, pokud český zákonodárce žádost o udělení dočasně ochrany osoby, která již dříve požádala o udělení dočasně ochrany v jiném členském státě anebo dokonce dočasnou ochranu tam získala, stanovil, že je nepřijatelná,

tedy, že se jí správní orgány nebudou zabývat. Stejně logické potom je, že v případě, že je zjištěno, že žadatel o dočasnou ochranu uváděl nepravdivé údaje do žádosti a v důsledku toho nebyla jeho žádost vyhodnocena jako nepřijatelná, ačkoliv takto vyhodnocena měla být, že se mu dočasná ochrana odejme.

13. Dále by žalovaný „na obhajobu“ české národní úpravy rád uvedl, že podle čl. 25 odst. 1 směrnice č. 2001/55/ES mají členské státy přijímat osoby oprávněné požadovat dočasnou ochranu v duchu solidarity Společenství a mají se vyjádřit číselně nebo v obecných rysech, jaká je jejich kapacita pro přijetí těchto osob. Česká republika již při této příležitosti sdělila, že její kapacity jsou v podstatě vyčerpány. V této souvislosti lze připomenout, že Česká republika dosud udělila dočasnou ochranu v celkem 485 171 případech. Při přepočtu na obyvatele je Česká republika v počtu udělených dočasných ochranných mezi členskými státy s velkým předstihem na prvním místě. V České republice připadá aktuálně zhruba 41 držitelů dočasné ochrany na 1000 obyvatel, v Polsku pak 27 a na Slovensku 17. Směrnice předpokládá (potvrzuje to čl. 26), že by měly v rámci členských států probíhat relokace právě s ohledem na vytíženost kapacit jednotlivých států. Žádný takový mechanismus však nebyl aktivován. Evropská komise k tomuto uvedla, že osoby si mohou zvolit, v jakém státě o dočasnou ochranu požádají. Smyslem této prvotní volnosti však má být zajištění maximálního rozprostření zátěže mezi členskými státy, aby nedošlo k přehlcení zemí prvního vstupu. Směrnice pak dále pamatuje na situace sloučení rodiny – podrobněji viz dále (v praxi jsou dále rovněž zohledňovány případy hodné zvláštního zřetele) - osoby, které mají kvalifikovanou rodinnou vazbu nebo které z důvodu hodného zvláštního zřetele by měly čerpat dočasnou ochranu v ČR, tak nejsou ČR odmítány z kapacitních důvodů. S ohledem na absenci centrálního distribučního mechanismu předvídaného směrnicí, je ČR oprávněna reagovat ve smyslu směrnice na vyčerpání nebo i na hrozící vyčerpání národních kapacit.
14. Právní úprava nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu z důvodů uvedených v § 5 odst. 1 písm. c), d) zákona č. 65/2022 Sb. a s ní spojené odnímání dočasné ochrany v případech, kdy měla být žádost vyhodnocena jako nepřijatelná, tedy nejen, že není v rozporu se samotnou směrnicí č. 2001/55/ES, ale je odrazem zásady uvedené v článku 25 odst. 1 směrnice č. 2001/55/ES a konečně jejím cílem je též bránit zneužívání práva na poskytnutí dočasné ochrany k čerpání výhod s tímto statutem spojených v různých členských státech, ke kterému v praxi dochází.
15. Evropská komise provádí pravidelně detailní konzultační rozhovory s členskými státy a při této příležitosti ji Česká republika informovala o její vnitrostátní právní úpravě včetně existence institutu nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu z důvodů uvedených v § 5 odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 65/2022 Sb. Současně bylo Komisi dáno na zvážení, zda v žalobkyni též zmiňovaných dokumentech, tedy ve sdělení Komise ze dne 21. března 2022 č. C(2022)1806 final, nazvaného: „Operační pokyny k provádění prováděcího rozhodnutí rady 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana“ a v dokumentu nazvaném: „Frequently Asked Questions Document“ [obojí dostupné na: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en], nepoukázat na odlišnosti české vnitrostátní právní úpravy.
16. Žalovaný připomenul, že „Často kladeného otázky“ nejsou právně závazným nástrojem, a ani Evropská komise není nadána kompetencí autoritativního výkladu práva EU.

17. Žalovaný shrnul, že tím, že žalobci jsou držiteli dočasné ochrany v jiném členském státě, nevzniká žalovanému povinnost jim dočasnou ochranu vydat znovu, a to ani ve smyslu směrnice 2001/55/ES, neboť ve smyslu této směrnice v okamžiku, kdy je držitelem dočasné ochrany v jiném členském státě není osobou vysídlenou podle čl. 2 písm. c) této směrnice.
18. Dle žalovaného česká právní úprava taktéž nikterak neodporuje článku 15 preambule prováděcího rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382. To, že se členské státy dohodly, že nebudou aplikovat článek 11 směrnice č. 2001/55/ES, neznamená než to, že držitel dočasné ochrany, který by neoprávněně pobýval na území jiného členského státu, nebude tímto členským státem přemísťován do členského státu, který mu povolení k pobytu za účelem dočasné ochrany vydal. Nic víc, nic méně.
19. Žalovaný uvedl, že žalobcům taktéž nikdo nebránil vybrat si stát, kde budou o dočasnou ochranu žádat, jsou to oni, kdo žádost o udělení dočasné ochrany ve Švédsku podali ať už tvrdí cokoliv o způsobu podání žádosti, respektive o tom, že ve Švédsku byli 10 dní. Kdyby skutečně nechtěli žádost o udělení dočasné ochrany ve Švédsku podat, mohli jet rovnou do České republiky. Tedy ve výběru státu, kde si přejí žádat o udělení dočasné ochrany, jim nic nebránilo. Jde-li o žalobci zmiňovaný čl. 16 preambule prováděcího rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382, je v první řadě třeba uvést, že preambule není součástí normativního textu rozhodnutí a není tedy pro členské státy závazná. Navíc samotný text článku 16 preambule nikterak nebrání tomu, aby existovala národní úprava nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu z důvodu podání či získání dočasné ochrany v jiném členském státě. Ustanovení § 5 odst. 1 písm. c) či d) nikterak nebrání občanům Ukrajiny vybrat si stát, v němž hodlají o dočasnou ochranu žádat. Článek 16 preambule rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382 hovoří o tom, že občané Ukrajiny mají možnost si vybrat členský stát, v němž o udělení dočasné ochrany požádají (prvotní žádost – viz výše), nikoliv o tom, že by mohli udělení dočasné ochrany žádat vícero členských státech a tímto postupem zkoušet, který z nich jim bude vyhovovat víc.
20. Žalovaný dále uvedl, že sdělení Evropské komise ze dne 21. března 2022 č. C(2022)1806 final, nazvané: „Operační pokyny k provádění prováděcího rozhodnutí rady 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana“, není textem právního předpisu a není ani závazným výkladem ustanovení směrnice Rady č. 2001/55/ES či prováděcího rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382. Má tedy spíše informativní či doporučující charakter a rozhodně nemůže derogovat či jinak konkurovat ustanovením vnitrostátních právních předpisů České republiky, tedy zejména ne zákonu č. 65/2022 Sb. Totéž platí pro dokument nazvaný: „Frequently Asked Questions Document“, dostupný též na https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en, z něhož žalobkyně cituje.
21. Žalovaný podotkl, že dle § 2 odst. 1 správního řádu jsou všechny správní orgány povinny postupovat v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, jakož i mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu. Právní předpisy EU jsou pro Českou republiku závazné na základě mezinárodní smlouvy, která je součástí českého právního řádu, a to Smlouvy o fungování EU a správní orgán je tedy aplikovat i právní předpisy Evropské unie, které jsou přímo aplikovatelné. Takovým aktem je však pouze nařízení nebo rozhodnutí (viz čl. 288 Smlouvy o fungování EU). Výše uvedené dokumenty vypracované Evropskou komisí nejsou ani nařízením ani rozhodnutím Rady, proto nejsou pro správní

orgán závazné. Naopak závazný je pro něj zákon, v tomto případě zákon č. 65/2022 Sb., který v § 5 odst. 1 písm. d) stanoví, že žádost o udělení dočasné ochrany je nepřijatelná, jestliže byla dočasná ochrana udělena v jiném členském státě a žalobkyně v textu žádosti o dočasnou ochranu uváděla nepravdivé informace, čímž zabránila vyhodnocení své žádosti o udělení dočasné ochrany jako žádosti nepřijatelné.

22. Český zákonodárce tato doporučení zjevně nepovažoval, alespoň pokud jde o postupné podávání žádostí o dočasnou ochranu různých členských státech, za správná. Předně, jak již bylo výše uvedeno, je v takových případech nelze žadatele o udělení dočasné ochrany v jednom členském státě v případě, že se přesune do jiného členského státu, považovat za osobu vysídlenou, když tato osoba již hledá a může získat útočiště v jiném členském státě. Nicméně snaha o získání dočasné ochrany v různých členských státech bývá především snahou o zneužití práva, kteréžto jednání by nemělo požívat právní ochrany, a to ani v právu Unie. Český zákonodárce taková jednání předvídal a zakotvením institutu nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu do zákona vytvořil nástroj, který je má eliminovat. Odnětí dočasné ochrany v případě, kdy se zjistí, že podmínky pro její vydání díky jednání samotného cizince (uvádění nepravdivých informací nebo jejich zamlčování), nebyly naplněny.
23. Evropská komise navíc není povolána k závaznému výkladu práva EU, takový výklad může poskytnout pouze Soudní dvůr EU. Pro Českou republiku není závazná ani praxe ostatních členských států, na niž žalobkyně zhusta poukazuje.
24. Závěrem by žalovaný opět rád poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu, č.j. 2 Azs 178/2022 - 46, ze dne 12.10.2022, který byl přijat ve věci skutkově velmi podobné případu žalobkyně. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud přitakal správnosti postupu žalovaného, který shledal jako nepřijatelnou žádost o udělení dočasné ochrany cizinců, kteří již byli jejími držiteli ve Španělském království.
25. Žalovaný má za to, závěry Nejvyššího správního soudu jsou dostatečně obecné, aby byly aplikované i na jiné případy. Tedy její případ je po skutkové stránce ve výsledku shodný s případem posuzovaným Nejvyšším správním soudem ve výše uvedené věci. Skutečnost že některé členské státy postupují v souladu s doporučeními Evropské komise, nikterak nezavazuje Českou republiku, aby postupovala stejně. Český zákonodárce zvolil jiné řešení, které spíše reflektuje snahu zabránit účelovým jednáním a zneužívání dočasné ochrany k jiným cílům. Navíc se žalovaný domnívá, že dojde-li k sekundárnímu pohybu držitelů dočasné ochrany mezi členskými státy, nelze již na takovou osobu pohlížet jako na osobu vysídlenou, a tedy není osobou, které by měla být dočasná ochrana poskytnuta znovu v jiném členském státě.
26. Jde – li o článek 26 odst. 4 směrnice 2001/55/ES tento dopadá na trochu jinou situaci, a to na situaci, kdy po dohodě členských států dojde k přesunu (transferu) žadatele nebo držitele dočasné ochrany z důvodu sloučení rodiny nebo z důvodu humanitárních, jak předvídá čl. 15 směrnice 2001/55/ES.
27. Žalovaný konstatoval, že česká vnitrostátní právní úprava není ani rozporná s čl. 15 směrnice 2001/55/ES. Ustanovení § 51 zákona o dočasné ochraně [zákon 221/2003 Sb.], které transponuje do českého právního řádu právě článek 15 směrnice č. 2001/55/ES, je totiž samostatně použitelné. Zákon č. 65/2022 Sb. v § 4 odst. 3 stanoví, že na udělování dočasné ochrany se použije zákon o dočasné ochraně, a to v rozsahu ustanovení nevyloučených z

použití výslovně ustanovením § 4 odst. 2 písm. a) zákona č. 65/2022 Sb. Tímto nevyloučeným ustanovením je i ustanovení § 51 zákona o dočasné ochraně s výjimkou jeho odstavce 2 písmene d) a dále není vyloučeno ani použití § 52 téhož zákona.

28. Jinými slovy, jestliže žadatel nesplňuje podmínky pro udělení dočasné ochrany stanovené zákonem 65/2022 Sb., tedy nespadá do okruhu osob uvedených v § 3 tohoto zákona nebo jeho žádost o dočasnou ochranu je podle § 5 odst. 1 zákona č. 65/2022 Sb. nepřijatelná, není vyloučeno, aby mu dočasná ochrana byla udělena podle § 51 zákona o dočasné ochraně, který upravuje podmínky pro udělení dočasné ochrany z důvodu sloučení rodiny nebo dle § 52 zákona o dočasné ochraně, který zakotvuje podmínky pro udělení dočasné ochrany z důvodu hodného zvláštního zřetele.
29. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s.ř.s.) a ve věci rozhodl bez jednání dle § 76 odst. 1 písm. a), b) s.ř.s.
30. Ze správního spisu bylo zjištěno, že žalobci dne 16. 4. 2022 na Policii České republiky, Krajském ředitelství policie Moravskoslezského kraje, odboru cizinecké policie, podali žádost o poskytnutí dočasné ochrany. Za nezletilé žalobce b) až d) tak učinila jejich zákonná zástupkyně žalobkyně a). V tiskopisech žádosti žalobci uvedli, že o dočasnou ochranu v jiném státě EU nežádali. Ve spise jsou kopie cestovních dokladů žalobců, dále výpisy z CIS systému a Platformy pro výměnu informací o žadatelích a držitelích dočasné ochrany mezi členskými státy – Temporary Protection Platform (TPD), z nichž se podává, že tato databáze obsahuje záznam o tom, že žalobci před udělením dočasné ochrany v České republice požádali o udělení dočasné ochrany na území Švédského království, kde tuto dočasnou ochranu dne 11. 4. 2022 získali. Součástí spisu je rovněž oznámení o zahájení řízení ve věci odnětí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany ze dne 19. 1. 2023. Dne 1. 2. 2023 byl sepsán protokol o seznámení se spisem. Při tomto úkonu nebyl přítomen tlumočník. Žalobkyni a) mělo být dáno poučení dle § 36 odst. 3 správního řádu o právu vyjádřit se k podkladům rozhodnutí před jeho vydáním. Protokol obsahuje údaj o tom, že správní orgán bude při posuzování žádosti vycházet ze spisového materiálu č. j. OAM-1186/ZR-2023 a vyjádření účastníka řízení. Na dotaz, zda se žalobkyně a) chce s uvedenými podklady pro vydání rozhodnutí seznámit je zaznamenána odpověď: ano. Žalobkyni a) měl být rovněž položen dotaz, zda se chce k uvedeným podkladům pro vydání rozhodnutí vyjádřit. U této otázky není zaznamenána odpověď žalobkyně a). Protokol obsahuje podpis žalobkyně a) a příslušné pracovnice žalovaného. Poté byla dne 22. 2. 2023 vydána žalobou napadená rozhodnutí, jimiž žalobcům bylo odňato oprávnění k pobytu na území za účelem dočasné ochrany udělené jim podle § 5 odst. 7 zákona č. 65/2022 Sb., s odkazem na § 10 odst. 2 ve spojení s § 9 odst. 2 písm. b), přičemž v případě žalobkyně a) z důvodu, neboť zamlčela skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci. V napadených rozhodnutích, které se týkají nezletilých žalobců, je uvedeno, že k odnětí dočasné ochrany došlo, neboť zákonná zástupkyně nezletilých jako žadatelka o poskytnutí dočasné ochrany, uvedla nepravdivé údaje. Žalobou napadená rozhodnutí byla doručena žalobkyni a) do vlastních rukou dne 24. 2. 2023.
31. Podle ust. § 2 zákona č. 65/2022 Sb., se dočasnou ochranou rozumí oprávnění k pobytu na území České republiky podle zákona o dočasné ochraně cizinců za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území České republiky v návaznosti na rozhodnutí Rady.

32. Podle ust. § 3 odst. 1 zákona č. 65/2002 Sb., Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky uděluje dočasnou ochranu cizincům, na které se povinně vztahuje rozhodnutí Rady.
33. Ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 65/2002 Sb., se rozhodnutím Rady rozumí prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. 3. 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 Směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana.
34. Osobami, na které se vztahuje dočasná ochrana ve smyslu článku 2 písm. a) rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 jsou ukrajinští státní příslušníci pobývající na Ukrajině před 24. únorem 2022.
35. V případě neudělení nebo odnětí dočasné ochrany se podle § 5 odst. 7 zákona č. 65/2002 Sb., použije zákon o dočasné ochraně cizinců č. 221/2003 Sb.
36. Směrnice č. 2001/55/ES, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími, otázku odnětí dočasné ochrany neupravuje. Členské státy si tuto otázku mohou upravit dle svého uvážení, nedojde-li tím k úplnému odepření dočasné ochrany osobám, na které se nevztahuje článek 28 citované směrnice (tj. např. je-li dočasná ochrana reálně a nezpochybnitelně zajištěna v jiném členském státě). Takovou úpravu soud nehodnotí jako méně příznivou pro žalobce, než jak stanoví Směrnice č. 2001/55/ES. Pro naplnění standardu stanoveného unijním právem je podstatné, že se žadateli dočasné ochrany v některém z členských států skutečně dostane. Citovaná směrnice nezakládá právo žadatelů ex post po obdržení dočasné ochrany vybrat si jinou zemi, kde hodlají pobývat (např. proto, že aktuální podmínky pro držitele dočasné ochrany jsou v takovém státě výhodnější). Toto zcela jednoznačně plyne z článku 11 uvedené směrnice. Pokud tedy takovéto právo nepřiznává ani vnitrostátní úprava, nejedná se o porušení minimálních norem stanovených směrnicí. Soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 178/2022-46, v němž NSS kromě jiného uvedl, že ze Směrnice 2001/55/ES plyne, že dočasnou ochranu lze získat pouze v jednom členském státě (článek 11 Směrnice 2001/55/ES o převzetí osoby požívající dočasné ochrany). NSS přisvědčil v označené jím projednávané věci Městskému soudu v tom, že ochranu základních práv stěžovatelů míněno žadatelů o dočasnou ochranu, je zajištěna v celoevropském kontextu, přičemž není jejich právem žádat o ochranu výhradně v České republice. Ve věci posuzované Nejvyšším správním soudem byla stěžovatelům dočasná ochrana poskytnuta na základě žádosti podaných ve Španělsku, tyto žádosti předcházely žádostem stěžovatelů o dočasnou ochranu v České republice. NSS uvedl, že bylo přitom plně na jejich rozhodnutí, v jaké zemi o dočasnou ochranu požádají. Po udělení dočasné ochrany však stěžovatelé nemohou libovolně měnit členský stát, v němž jim byla dočasná ochrana udělena, ani nemohou žádat o dočasnou ochranu v dalších členských státech, konec citace.
37. Podle ust. § 10 odst. 2 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o dočasné ochraně cizinců) oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany lze odejmout, pokud byl zjištěn důvod, pro který může být odepráno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany podle § 9 odst. 2 a 3.

38. Podle ust. § 9 odst. 2 písm. b) téhož zákona, oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany může být odepráno, jestliže žadatel o poskytnutí dočasné ochrany uvedl nepravdivé údaje nebo zamlčel skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutečného stavu věci.
39. Dle názoru krajského soudu závěr žalovaného, že žalobci v žádostech o udělení dočasné ochrany na území ČR uvedli nepravdivé údaje, resp. zamlčeli skutečnosti podstatné pro spolehlivé zjištění skutkového stavu věci, tedy že požádali o dočasnou ochranu ve Švédském království a tam jim byla udělena, a že je naplněn důvod pro odnětí dočasné ochrany dle § 10 odst. 2 ve spojení s § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, je předčasné, neboť byl žalovaným učiněn na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Žalovaný nedostál povinnosti plynoucí z § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností. Odnětí oprávnění k pobytu na území ČR za účelem dočasné ochrany přitom zcela zásadně zasahuje do právního postavení žalobce. Soud předně odkazuje na závěry Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 10 As 290/2002-30, v němž se NSS vyjádřil k povaze institutu dočasné ochrany z pohledu procesního práva. NSS v něm interpretoval § 17 odst. 1 písm. a) zákona o azylu k § 9 odst. 2 písm. b) zákona č. 221/2003 Sb., které žalovaný aplikoval v posuzované věci. NSS jednoznačně vyložil, že tuto tzv. cesační klauzuli nelze použít u jakéhokoli uvedení nepravdivých údajů či zamlčení určitých skutečností. Dle NSS musí jít o objektivně nepravdivé údaje, resp. zamlčení objektivně existujících skutečností s úmyslem oklamat správní orgán. Důkazní břemeno k prokázání toho, že jsou dány podmínky odnětí, leží na státu, který azyl (zde dočasnou ochranu) odnímá. Důkazní standard by měl být vysoký. Odnětí by nemělo být mechanickým „trestem za procesní faul“ cizince v předcházejícím řízení (viz rozsudek č. j. 1 Azs 3/2013-27).
40. Žalovaný svá skutková zjištění učinil na základě žádosti žalobců o udělení dočasné ochrany v České republice a z Platformy pro výměnu informací o žadatelích a držitelích dočasné ochrany mezi členskými státy – TPD, která vznikla na základě článku 10 a článku 27 Směrnice Rady č. 2001/55/ES ze dne 20. 7. 2001, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími. Soud nečiní sporným, že dřívější udělení dočasné ochrany žalobcům ve Švédském království skutečně z obsahu správního spisu, tedy konkrétně z předmětné informace získané prostřednictvím uvedené platformy, vyplývá. Tato skutečnost ovšem bez dalšího nemohla vést k odnětí oprávnění pobytu žalobců na území České republiky za účelem dočasné ochrany. Tvrzenou žádost žalobců o udělení dočasné ochrany ve Švédském království žalovaný k dispozici neměl, a ani si tuto listinu od rumunských úřadů nevyžadoval. V dané věci je přitom zcela zásadní vyřešení otázky, zda žalobci skutečně podali ve Švédském království žádost o udělení dočasné ochrany či nikoliv a za jakých okolností a opatřil si k tomu další relevantní dokumenty, konkrétně i informaci o tom, zda při uvedeném úkonu byl přítomen tlumočník, resp. v jakém jazyce bylo s žalobkyní a) jednáno, zda s obsahem žádosti o dočasnou ochranu ve Švédském království byla žalobkyně a) seznámena v ukrajinském jazyce. Jedná se dle názoru soudu o okolnosti, které jsou zcela zásadní pro posouzení platnosti takového projevu vůle, protože pokud by žalobkyně a) skutečně podepsala žádost o udělení dočasné ochrany ve Švédském království, a tato žádost by byla psána v cizím jazyku, jemuž nerozuměla a při tomto úkonu by nebyl ani tlumočník, který by ji s obsahem listiny seznámil v ukrajinském jazyce, jednalo by se nepochybně o právní jednání, které nemohlo vyvolat právní následky, které jsou v něm

vyjádřeny. Žalobkyně v žalobě tvrdila, že byla převezena na migrační úřad, bez tlumočnicka a bez znalosti jazyka. Ve Švédsku pobývala pouhých 10 dnů, potřebovala mít přístup k inzulinu, nadto v České republice se nacházela její tchýně, která zde dlouhodobě pracovala, a proto především kvůli obavám, že nebude mít potřebný lék, odjela do České republiky. Uvedla také, že nevěděla o existenci dočasné ochrany ve Švédsku. Skutečnost, že 10 dnů pobývala ve Švédsku, žalovanému nezamlčela. V součinnosti s žalobkyní a) měl tedy žalovaný řádně objasnit skutkový stav věci, zjišťovat a hodnotit všechny relevantní okolnosti, tedy i ty, které svědčí ve prospěch tvrzení žalobců. Současně je nezbytné ověřit, zda dočasná ochrana udělená ve Švédském království skutečně i nadále trvá, neboť v takovém případě by nebylo možné učinit závěr, že je dočasná ochrana reálně zajištěna v jiném členském státě. Skutkový stav v dané věci nebyl zjištěn řádně, vyžaduje zásadní doplnění, kterážto skutečnost vedla ke zrušení rozhodnutí žalovaného pro vady řízení dle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.

41. Z dikce citovaných ustanovení § 9 odst. 2 písm. b), § 10 odst. 2 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů a důvodové zprávy k tomuto zákonnému ustanovení plyne, že k odnětí dočasné ochrany může přistoupit správní orgán v případě, že bude dodatečně zjištěno, že osoba spadá pod ust. § 9 téhož zákona, a proto není ani účelné, a ani spravedlivé jí nadále poskytovat ochranu ve smyslu tohoto zákona. Žalovaný má v tomto ohledu povinnost uplatnit správní uvážení na základě zvážení individuálních okolností každého případu, v případě žalobců se jedná o rodinu se třemi nezletilými dětmi. Z článku 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte plyne, že zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Žalovaný musí přezkoumatelným způsobem zvážit dopady případného odnětí dočasné ochrany především vůči nezletilým žalobcům b) až d). Pokud tedy skutečně bude prokázáno dřívější udělení dočasné ochrany ve Švédském království, nemůže vést tato okolnost k automatickému odnětí dočasné ochrany, aniž by žalovaný v odůvodnění svých rozhodnutí vyjevil k tomu relevantní úvahy. Vzhledem k tomu, že tak neučinil, je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Soud sám není oprávněn správní uvážení žalovaného svým rozhodnutím nahrazovat. Pouze nastiňuje okolnosti, které jsou podstatné pro posouzení věci. Nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí je důvodem pro jeho zrušení dle § 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s.
42. Soud uzavírá, že s ohledem na shora uvedené, rozhodnutí žalovaného zrušil pro vady řízení dle § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s., protože skutkový stav vyžaduje zásadní doplnění a dále z důvodu jeho částečné nepřezkoumatelnosti a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž je žalovaný vázán výše uvedenými závěry soudu.
43. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť procesně úspěšným žalobcům prokazatelně v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Brno, Moravské náměstí č. 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 28. 7. 2023

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně